

Vai bērns ir gatavs skolai? Tests.

Dažas nedēļas pirms skolas - tas ir labākais laiks pārbaudīt, vai bērnam ir visas nepieciešamās zināšanas. Lasīt un skaitīt viņu noteikti jau iemācīja sagatavošanas klasē vai pirmskolas iestādē. Jums jāpārbauda loģiku, zināšanas par apkārtējo pasauli. Tātad, lai Jūsu bērns atbild uz sekojošiem jautājumiem (tikai neuzdodiet tos visus uzreiz, uzdodiet pa vienam un noteikti piemērotā situācijā, lai bērns nejostos kā eksāmenā), pēc tam Jūs varēsiet pakoriģēt viņa zināšanas.

Iespējams, ka dažiem vecākiem liksies šie jautājumi ļoti sarežģīti. Ja Jūs gaidat no bērna izvērstu dabas parādību analīzi dažādos gadalaikos, tad, protams, šie jautājumi ir pārāk sarežģīti. Zinām, ka Jūsu piecgadnieks un sešgadnieks ļoti labi mācēs pastāstīt, ka vasarā spīd saulīte, bet ziemā var celt sniegavīru. Ka lidmašīna un putns lido, bet putns skaisti dzied, bet lidmašīna "rūc rrrrr... un lido šitā". Nevajag visu uztvert pārāk nopietni :) Tomēr pirmskolēnam ir jāzina vārds un uzvārds, jāatšķir vasaru no ziemas, jāmaks salīdzināt dažādi priekšmeti.

Lai būtu vienkāršāk izsekot bērna zināšanām, atzīmējiet maliņā ar "+" un "-" atbildes.

Jautājumi sadalīti nosacīti dažos blokos pa tēmām.

- Kā tevi sauc? (uzdodiet dažādos variantos šo jautājumu, piemēram, nosauc uzvārdu, nosauc vārdu, kā tevi sauc mamma mājās, kā sauc vecmāmiņa, tētis)
- Cik tev gadu? Kad ir tava dzimšanas diena? (palūdziet precizēt ne tikai datumu, bet arī gadalaiku)
- Vai tev ir māsa, brāļi? Ja ir, tad kā tos sauc, cik gadu. Ja nav, tad mēdz uzdot jautājumu: "Vai gribētu un kāpēc?"
- Vai tev ir dzīvnieki mājās? Pastāsti par tiem (vārds, suga, kas ar viņu iet pastaigā, kur guļ un t.t. Lai bērns māc pastāstīt dažos teikumos par zvēru)
- Kur tu dzīvo? Vai zini interesantas vietas pilsētā? (Nav domāts, ka bērns stāstīs par vēsturiski nozīmīgām celtnēm. Lai pastāsta par to, kas VIŅAM šķiet interesants - smilšskaste pagalmā, parks, atrakciju parks...) Kur tev patīk pastaigāties?
- Par ko tu vēlies kļūt kad izaugsi? Kāpēc? Kādas vēl profesijas tu zini? Par ko strādā tava mamma, tētis? Ko tas nozīmē? (piemēram, vai bērns zina, ka tētis ir programmētājs un ka tas nozīmē strādāt ar datoru)
- Nosauc savus draugus. Kāpēc tu ar viņiem draudzējies?
- Kas būs skolā? Ko tu gribi tur uzzināt?
- Kādas pasakas, grāmatas tu esi lasījis (tevis lasīja)? Kas tev tajās patika?
- Kas ir jādara, ja sākas ugunsgrēks? Ja kādam uz ielas paliek slikti? (Pilnīgi normāla atbilde, ka jāsauc pieaugušie, jāsauc skaļi palīgā. Daudzi bērni zina, ka jāsauc ārsts vai ugunsdzēsēji)
- Kas jādara, ja kāds svešinieks uz ielas piedāvā konfekti? Ja sauc apskatīties kucēnus, puķes ... (Šo būtu jāiemāca katram bērnam un jau stipri pirms skolas!)
- Kā pareizi ir jāšķērso ceļš? (izrunājiet visus variantus, ieskaitot sliktu redzamību uz ceļa, kā arī iemāciet bērnam, ka neskatoties uz to, ka iedegās zaļā gaisma, tomēr ir jāskatās, vai mašīna tiešām sāk bremsēt)
- Kāpēc transportā, veikalā jāmaksā nauda?
- Kā jauzvedās ciemos? Teātrī?
- Kādi ir gadalaiki? Kas notiek vasarā? Rudenī? un t.t.
- Cik dienas ir nedēļā? Nosauc tās!
- Vai lietus ir vajadzīgs? Kāpēc?
- Ar ko atšķiras diena un nakts? Kas notiek dienā, kas naktī?
- Nosauc ēdienreizes (brokastis, pusdienas...). Ko tu ēd brokastīs? Ko vakariņās?
- Kāpēc ir jāmazgā rokas, jātīra zobi?
- Ko mēs darām ar ausīm, acīm, muti, zobiem, rokām, kājām, degunu?
- Pacel labo roku. Pacel kreiso roku.
- Ar ko cilvēks var pārvietoties pa gaisu? Pa ceļiem? Pa jūru?
- Kā ar vienu vārdu var nosaukt vilcienu, lidmašīnu, autobusu?
- Ko pārdod pārtikas veikalā?
- Kā nosaukt vienā vārdā ābolus, bumbierus, ananāsu un t.t.?
- Kā nosaukt vienā vārdā lokus, gurķus, tomātus, kabačus un t.t.?
- Kā nosaukt vienā vārdā krēslu, galdus, skapi?
- Kā nosaukt vienā vārdā zābakus, kurpes, čības?

- Kādus traukus tu zini?
- Kur cep kotletes? Kur vāra makaronus? Kur cep kūkas?
- Kas ir ezers, jūra, upe, okeāns, peļķe?
- Krūms un koks - kas līdzīgs un kas atšķirīgs?
- Lidmašīna un putns - kas līdzīgs un kas atšķirīgs?
- No kā pagatavo maizi?
- Ko var pagatavot no piena? Kādi ir piena produkti?
- Kādi ir mājas dzīvnieki? Kādi ir savvaļas dzīvnieki?
- Ko nozīmē melot? Vai tas ir labi vai slikti? Kāpēc?
- Parādi un pastāsti, kāds ir cilvēks, ja viņš ir noskumis, saniknots, priecīgs, laimīgs.
- Ko nozīmē būt godīgam? Drošam?
- Pārbaudiet tādu jēdzienu sapratni, kā: "pa labi, pa kreisi, aiz, zem, virs, pie, blakus, uz priekšu, atpakaļ, tuvu, tālu"
- Sauciet bērnam vārdus, bet viņš lai izveido pamazināmos vārdus: "govs - gotiņa, tomāts - tomātiņš un t.t."
- Saskaiti no 0 līdz 10. No 10 līdz 0.
- Kāds cipars atrodas starp 6 un 8? Kas ir pirms 7? Kas ir pēc 3?
- Uz zariņa sēdēja 4 putniņi. 1 aizlidoja. Cik palika? Tad atlidoja 2 putniņi. Cik tagad ir putnu uz zariņa?
- Uzzīmē trīsstūri, kvadrātu, apli. Kādi priekšmeti ir līdzīgi šīm figūrām?
- Kāds **vārds** ir garāks: "tārpiņš" vai "čūska", "aste" vai "astīte"?
- Cik burtu/skaņu vārdā: "ola", "ābols", "māja" un t.t.
- Izdomā vārdus, kas sākas ar burtu "A" (vai citu). Grūtāks variants, ja tiek atrunāts arī burts ar kuru vārds beigsies.
- Jāpaņem kāda bilde un jāizdomā mazs stāsts.

Šis ir pamats Jūsu nodarbībām ar bērnu. Paspēlējiet kādas spēles, kas palīdzēs attīstīt nepieciešamās iemaņas un zināšanas. Ja Jūsu bērns apmeklē pirmskolas izglītības iestādi, tad visas šīs tēmas tika izrunātas jau kādu četrus gadus vecumā, pēdējais bloks (cipari un skaņas) tika apskatīts piecgadnieku un sešgadnieku grupiņā.

Materiāls ņemts no <http://www.calis.lv/berni/skolens/skolas-gaitu-uzsaksana/vai-berns-ir-gatavs-skolai-tests/>

Optimālo pamatprasmju saraksts, kas nepieciešamas bērniem, uzsākot skolas gaitas

I Sociālās iemaņas un personības attīstība

Iesaistās rotaļās kopā ar citiem bērniem, ievēro spēļu un rotaļu noteikumus.

Prot veidot attiecības ar vienaudžiem un pieaugušajiem, darboties saskaņā ar citiem. Nosauc savu vārdu, uzvārdu. Zina dzīvesvietas adresi. Nosauc vecāku vārdu un uzvārdu.

Prot stāstīt par sevi un ģimeni.

Spēj kontrolēt un vadīt sevi un savu uzvedību atbilstoši situācijai.

Prot sagaidīt savu kārtu, lai izteiktu savas domas un pamatotu savu izvēli.

Prot izteikt savu lūgumu, vērsties pēc palīdzības un palīdzēt otram.

Ievēro kultūrhygiēniskās normas (tur kārtībā savu apģērbu, apavus, lieto kabatas lakatiņu, saudzē un sargā savas personiskās mantas).

Organizē savu darba vietu, uztur tajā kārtību.

Ir priekšstats par dienas režīmu.

II Izpratne par apkārtējo vidi un sabiedriskās dzīves norisēm

Prot vērot un nosaukt lietas un objektus tuvākajā un tālākajā apkārtņē, prot tās raksturot. Ir elementāra izpratne par dzīvo un nedzīvo dabu.

Saskata un izprot likumsakarības dabā un cilvēku dzīvē.

Vēro laika apstākļus, izprot jēdzienus attiecībā uz laika apstākļiem.

Izveidojies sākotnējs priekšstats par savu pilsētu un Latviju, pazīst nacionālo simboliku.
Ir priekšstats par svētkiem, to svinēšanu, tradīcijām.
Zina, izprot un ievēro drošību uz ielas, mājās un darbā. Zina vecāku un drošības telefona numurus (112).

III Dzimtās valodas attīstība, lasītprasmes pirmsākumi

Atbild uz jautājumiem un uzdod jautājumus arī pats, prot ieklausīties citu teiktajā.
Veido gramatiski pareizus teikumus. Runā lieto vienkāršus un saliktus teikumus.
Ieinteresēti klausās stāstīto un lasīto, iesaistās sarunās par dzirdēto.
Spēj atstāstīt. Secīgi stāsta par attēlu un attēlu sēriju, ievērojot notikumu secību.
Saklausa un nosauc skaņu vārda sākumā, vidū un beigās. Saklausa skaņu secību vārdā, nosauc tās.
Izprot skaņas un burta saikni.
Pazīst visus lielos un mazos iespiestos burtus. Zīmē visus lielos iespiestos burtus.
Lasa vienkāršus (1 – 2 zilbju) vārdus, saprot paša lasīto.

IV Matemātiskie priekšstati

Skaita 10 apjomā. Pazīst ciparus no 1 līdz 10, prot tos uzrakstīt.
Izprot skaitļus un tiem atbilstošu ciparu saikni līdz 10.
Izprot darbības ar skaitīšanu un atņemšanu, praktiski darbojoties.
Risina vienkāršus teksta uzdevumus praktiski darbojoties.
Izprot jēdzienus vakar, šodien, rīt; nosauc dienas pareizā secībā.
Nosauc gadalaikus pareizā secībā, ir priekšstats par kalendāru.
Nosauc diennakts daļas (rīts, diena, vakars, nakts).
Orientējas plaknē (atšķir labo un kreiso malu, apakšējo un augšējo malu, vidu) un telpā (atšķir labo un kreiso pusi, pa labi/ pa kreisi, augšā/ lejā)
Pazīst pulksteni (stundas, pusstundas).
Salīdzina priekšmetus, tos grupē, klasificē.
Atpazīst un prot nosaukt ģeometriskās figūras, saskata tās apkārtējā vidē.
Spēj noteikt priekšmetu atrašanās vietu, lielumu, formu, krāsu un skaitu.
Lieto matemātiskos jēdzienus (puse, vairāk, mazāk, daudz, maz, tik pat).

V Citas prasmes (tēlotājdarbība, mājturība, mūzika, mazā un lielā motorika)

Pareizi tur pirkstos dažādus rakstāmpiederumus
Pareizi tur šķēres un griež
Plēš papīru
Prot locīt
Prot tīt, vīt, pīt
Zīmē un veido patstāvīgi
Pazīst un nosauc krāsas
Attītītas pamatkustības (lēkšana, skriešana, soļošana, rāpšanās, kāpšana pa kāpnēm, bumbas mešana, ripināšana un ķeršana)
Izrāda interesi un vēlmi aktīvi darboties
Spēj uzsākt un pārtraukt darbību pēc signāla
Attaisa un aiztaisa rāvējslēdzus, pogas, sasien un atsien lentas, auklas.
Izmanto kustības vai dziesmas mūzikas tēla atklāšanā.
Prot klausīties mūziku, ievērojot noteiktu uzdevumu. Dzied un piedalās rotaļās.
Ir apguvis dažādus deju soļus. Uztver un reproducē ritmu.

Avots: Vispārizglītojošo skolu 1.klašu skolēnu gatavība pamatizglītības satura apguvei – Pētījuma rezultātu analīze, 2007